

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbirka map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
 2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

nou část tvořily vrstvy 13. a 14. století. Významné je zjištění dvou vrstev štětu, což dokládá péči o pochůzně plochy ve středověku. Tato část města byla až do poloviny 14. století nezastavěná a tvořila součást dnešního Horního náměstí. K důležitým nálezům kromě keramiky patří také hrudky železářské strusky, kousky kůže a železný nůž.

Hana Dehnerová, Karel Faltýnek, Státní památkový ústav v Olomouci

Resumé:

Olomouc (Bez. Olomouc), Ostružnická Gasse vor Nr. 24. Mittelalter. Siedlungschiften. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (okr. Olomouc)

Třída I. máje č. o. 26, parcela č. 169. Sídlištní vrstvy. Středověk. Záchranný výzkum.

Lokalizace: SMO 1 : 5000, rok vydání 1991, list Olomouc 8-0; 209 mm od Z, 155 mm od J s. č.

V dubnu roku 2000 proběhla dokumentace profilů výkopu pro bazén o rozměrech 6,6 x 3,8 m o hloubce 1,2 m. Bohužel neohlášený výkop nás ochudil o důležité poznatky, neboť ze zachovaných profilů a menší sondy je jasné, že narušil raně až vrcholně středověké vrstvy. Lokalita se nachází v areálu Předhradí, nedaleko pohřebiště z 9. a 11. až poloviny 12. století.

Pavel Šlězár, Karel Faltýnek, Státní památkový ústav v Olomouci

Resumé:

Olomouc (Bez. Olomouc), 1. máje StraÙe Nr. 26. Mittelalter. Siedlungschiften. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (okr. Olomouc)

Václavské náměstí 3-5, parc. č. 149. Středo a mladohradištní období, vrcholný středověk, novověk. Město, sídliště, opevnění. Záchranný výzkum.

Plánovaná výstavba Arcidiecézního muzea Olomouc v prostoru NKP Přemyslovský palác (obr. 17) v areálu bývalého kapitulního děkanství iniciovala záchranný výzkum, který byl zahájen na podzim roku 1999 (Sedláčková 2000, 67-68) a od dubna 2000 (Zatloukal-Šlězár v tisku) nepřetržitě pokračuje i v roce 2001. Toto území bylo archeologicky zkoumáno již v roce 1948 (Reichertová 1949) a systematicky v letech 1974-1994 (Dohnal 1988; 1996). Vzhledem k rozloze stavbou zasažené ploše a časové náročnosti se v roce 2000 na výzkumu podílela také společnost Archaia Brno, která probádala tzv. plochu D 2-parkán (viz samostatný příspěvek).

Plocha D 1 - nová kotelna (obr. 17) je vymezena hradbou, štítovou zdí hospodářského dvora a budovou bývalého kapitulního děkanství, do areálu hospodářského dvora je otevřena. Výzkum podstatně zkomplikovaly mělce založené základy zmíněných okolních budov, neboť projektovaná stavba i archeologické vrstvy zasahují podstatně hlouběji, než jsou úrovně základových spár, které se musely náročným způsobem podezdívat.

Díky dlouhému a intenzivnímu osídlení, sahajícímu zde až do druhého tisíciletí př. n. l. je stratigrafie této lokality velmi složitá. Pod úrovní novověkých navážek, dosahujících hloubek 0,7-1,5 m od současného povrchu, je poměrně kontinuální kulturní souvrství z doby od 10. do 13. století. Tvoří je převážně dorovnávkou terénu. V sondě III. byla zachycena úroveň jednoduché kamenné štětové dlažby ze 13. století, spolu se sídlištními vrstvami oddělenými jílem. Dále jsou zde doklady výrobní aktivity v podobě několika výmetů popela z pece. Ve vrstvách předběžně datovaných do 12. století byla pod vrstvou písku odkryta plocha s dochovanými zbytky otisků zvířecích kopyt. Zachyceno bylo také zdivo vojenské stavby náležící baroknímu opevnění. Otázka datace hradební zdi v této části hradu je nejasná, protože v sondě I. (střední část plochy D1) bylo souvrství odstraněno schodištěm do letního kina a v sondě III. (JZ část D1) výkopem V. Dohnala z roku 1991 (S47). V sondě II. byla sice zjištěna výkopová jáma u hradební zdi, ale ta je pozůstatkem pro výstavbu kamenného schodiště vystavěného zřejmě v 15. století jako součást výpadní branky na parkán. Na základě některých indicií se jeví, že stavbu kamenné hradební zdi či její výraznou přestavbu lze klást spíše do 14. století. Výrazný sklon vrstev (obr. 18) zachycený v sondách II. a III. (v sondě I. je stratigrafie v této části zničena schodištěm) je možné interpretovat jako terénní relikt po fortifikaci z 10./11. století. Zjistili jsme pouze zbytek rozpadlého kamenno-hliněného jádra, nasedajícího na vrstvy z 10. století, pod nimiž je pravěké osídlení. Vlastní opevnění je v této části odstraněno stavbou kamenné hradební zdi, která je vsazena přímo do kamenno-hliněného tělesa starší hradby. Přesto výraznou terénní vlnu (snižující se směrem od stávající kamenné hradby) respektovalo souvrství s keramickým materiálem datovatelným od konce 12. století (nejnižší úroveň nad jádrem zaniklé fortifikace) do přelomu 13./14. století. Celý příhradební prostor byl srovnán dosypáním zeminy až v 16. století. Pravděpodobně bude možné ztotožnit tento zbytek mladohradištního opevnění s hradbou objevenou V. Dohnalem (1984) u válcové věže tzv. Bařborky a také v místnosti č. 142 bývalé kočárovny. Zatímco s dobou vzniku této fortifikace jsou zjištěny obou výzkumů v souladu, v čase zániku se rozcházejí prakticky o sto až sto padesát let (srov. Dohnal 1985, 276).